

PREDLOG
EVA: 2019-3330-0014
SKRAJŠANI POSTOPEK

ZAKON

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O GIMNAZIJAH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

S predlagano novelo Zakona o gimnazijah se ne posega v dosednji koncept ureditve gimnazijskega izobraževanja, temveč se s predlaganimi dopolnitvami oziroma popravki obstoječih določil le izboljšuje jasnost zakonskih določil oziroma z novimi okoliščinami, ki so nastale zaradi spremenjenih družbenih razmer, kar naj bi prispevalo k njegovi splošni učinkovitosti.

S to novelo so bolje opredeljene nekatere rešitve, ki so se oblikovale skozi prakso ali so nastale zaradi spremenjenih družbenih razmer.

Gimnazijski program je opredeljen kot najsplošnejši srednješolski izobraževalni program, ki dijake pripravlja za nadaljnji študij oziroma omogoča po uspešno opravljeni splošni maturi vpis v univerzitetne študijske programe in v študijske programe višjega ter visokega strokovnega izobraževanja. Gimnazijsko srednješolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji se izvaja v programih splošne in strokovne gimnazije.

Gimnazijsko izobraževanje traja 4 leta in se zaključi z maturo, ki omogoča pridobiti srednjo izobrazbo. Med javno veljavne splošne gimnazijske programe spadajo naslednji izobraževalni programi: Gimnazija, Gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, Dvojezična slovensko madžarska gimnazija, Gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, Klasična gimnazija in dveletni program Mednarodna matura. Izobraževalni programi strokovne gimnazije so: Tehniška gimnazija, Tehniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, Ekonomska gimnazija, Ekonomska gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri in Umetniška gimnazija glasbene smeri s tremi moduli (A-Glasbeni stavek; B-Petje-instrument; C-Jazz zabavna glasba), plesne smeri z dvema moduloma (A-Balet; B-Sodobni ples), likovne smeri ter dramsko-gledališke smeri oziroma gledališko-filmske smeri, Umetniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, glasbena smer z moduloma (A – glasbeni stavek in B – petje-instrument) in likovne smeri. K splošnemu izobraževanju sodijo tudi enoletni programi Maturitetni tečaj, Maturitetni tečaj za izvajanje v italijanskem učnem jeziku in Maturitetni tečaj za izvajanje na narodnostno mešanem območju (dvojezično v slovenskem in madžarskem jeziku), ki so priprava na splošno maturo.

Ta zakon velja tudi za izobraževanje po zasebnih programih gimnazijskega izobraževanja, ki so pridobili status javno veljavnih programov v skladu z zakonom (npr. gimnazijski izobraževalni program, ki ga izvajajo katoliške in druge zasebne šole, ter program Waldorfske gimnazije, ki ga izvaja zasebna gimnazija po posebnih pedagoških načelih).

Značilnost splošne srednje šole v Sloveniji je v prvi vrsti dolga tradicija in v drugi vrsti model gimnazije, ki posreduje splošno izobrazbo in pripravlja na univerzitetni študij. V zgodovini splošnega izobraževanja v Sloveniji je zapisano tudi obdobje, v katerem so bile zaradi modela usmerjenega izobraževanja (Zakona o usmerjenem izobraževanju, april 1980) gimnazije ukinjene. S sprejetjem programa gimnazija leta 1990 se je ponovno začelo izobraževanje po programu gimnazija.

Predmetnik splošnega gimnazijskega programa je sestavljen iz treh temeljnih delov:

- iz obveznih predmetov, ki se izvajajo najmanj v obsegu ur, kot je po letnikih zanje naveden v predmetniku posameznega programa,
- iz izbirnih predmetov, ki so namenjeni dijakovim posebnim interesom oziroma sposobnostim, ali pa gre za dodatne ure obveznim predmetom v obsegu do maturitetnega standarda oziroma kot pripravo na maturo (Splošni gimnazijski program(i) zagotavlja(jo) izbirnost tako na ravni šole (profiliranost gimnazij) kot na ravni dijaka. Izbirnost mora omogočati višjo raven pouka na določenem področju ob hkratnem zagotavljanju uravnotežene splošne izobrazbe),
- iz obveznih izbirnih vsebin, ki jih šola ponuja dijakom z veliko mero avtonomije, izvaja pa praviloma v strnjeni obliki. Zato obvezne izbirne vsebine niso in ne smejo biti niti predmeti, niti nadomestilo za pouk, niti s strogim učnim načrtom omejene dejavnosti. Obvezne izbirne vsebine se delijo na vsebine, obvezne za vse, vsebine, obvezne za tip gimnazije, in vsebine po dijakovi prosti izbiri.

V strokovnih gimnazijah se ohranja struktura predmetnika, značilnega za vse gimnazijske programe, vendar je obseg ur, namenjen izbirnim predmetom, praviloma manjši. V predmetnike tehniške gimnazije, ekonomske gimnazije in umetniške gimnazije so glede na predmetnik splošne gimnazije dodatno vključeni strokovni predmeti v različnem obsegu, in sicer od 15 do 29 odstotkov, odvisno od programa, v umetniških gimnazijah pa tudi druge oblike samostojnega in skupinskega dela.

Obseg generacije učencev, ki se vpisujejo v srednje šole, iz leta v leto upada. To pomembno vpliva na vpis oziroma na zasedenost šolskih kapacitet. Populacija dijakov, vpisanih v srednje šole, je leta 1980 štela skoraj 30.000 srednješolcev-novincev, do leta 1995 se je zelo zmanjšala in se je celo naslednje desetletje gibala med 16.000 in 19.000. Delež učencev, ki izpolnjujejo osnovnošolsko obveznost ali uspešno končajo osnovno šolo in se v istem letu odločijo za nadaljnje šolanje v srednjih šolah, se je od leta 1990/1991 do leta 1995/1996 povečal za dobrih 5 odstotnih točk, in sicer iz 88,07 na 93,31 odstotka.¹ Trend visokega deleža mladih, ki nadaljujejo izobraževanje v srednjih šolah, se je nadaljeval tudi od leta 1997/1998 do 2005/2006, ko se je delež 15-letnikov, vključenih v izobraževanje, gibal med 95 in 99 odstotki.² Delež vpisanih dijakov med prebivalstvom v starostni skupini od 15 do 19 let se je od šolskega leta 2000/2001, ko je bilo vpisanih 76,7 odstotka dijakov te starosti, v šolskem letu 2008/2009 povečal na 80,2 odstotka. Po podatkih MIZŠ iz aplikacije ŠOL–S je bilo v šolskem letu 2017/2018 v srednješolske izobraževalne programe redno vpisanih 73.676 dijakov te starosti, kar pomeni, da je bilo v srednješolsko izobraževanje mladine vključenih 79,2 (celotne generacije prebivalcev starih od 15 do 19 let po SURSu na dan 1.1.2018).

Tabela 1: Število vpisanih dijakov v posamezne vrste izobraževalnih programov po letih

Šol.let.	NPI	SPI	SSI	GIM	PTI	PT	MT
1998/99	3020	29989	38070	29026	6298	65	68

¹ Srednješolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji 1990-1996, 1996

² Vir: SURS.

1999/00	2741	27867	36018	31265	7285	97	182
2000/01	3439	25629	33576	33628	7763	95	378
2001/02	3012	23812	31987	35794	7811	193	621
2002/03	2785	22211	32120	37179	7592	218	1073
2003/04	2556	20614	32599	38082	7805	260	1287
2004/05	2247	19046	32736	38352	7773	293	1445
2005/06	1902	17664	32598	38413	7428	309	1546
2006/07	1630	15939	32078	37810	7047	343	1428
2007/08	1320	14381	31300	36425	6564	376	1257
2008/09	1125	13139	30929	35126	5693	372	1134
2009/10	1052	12361	30910	33861	5273	406	1192
2010/11	875	11900	30688	32432	4839	429	1077
2011/12	836	11750	30542	31315	4386	313	759
2012/13	797	11659	30366	30324	3955	366	713
2013/14	871	11683	30483	28789	3823	364	701
2014/15	901	11764	30433	27686	3655	363	527
2015/16	960	12038	30819	26864	3485	271	394
2016/17	1.033	12.093	30.798	25.913	3.368	233	374
2017/18	1.058	12.298	30.802	25.494	3.439	213	372

Vir: MIZŠ

NPI - nižje poklicno izobraževanje; **SPI** - srednje poklicno izobraževanje; **SSI** - srednje strokovno izobraževanje; **GIM** - gimnazija (splošna in strokovna); **PTI** - poklicno-tehnično izobraževanje; **PT** - poklicni tečaj; **MT** - maturitetni tečaj

Gimnazijsko izobraževanje je bilo skupaj z drugimi segmenti izobraževalnega sistema v drugi polovici devetdesetih let del kurikularne preнове, ki ji je sledila tudi didaktična prenova.

Elementi splošne izobrazbe, ki jih razvija gimnazija, se z razvojem znanosti in civilizacije na dolgi rok do določene mere spreminjajo, vendar se koncept gimnazije in splošne izobrazbe kot pripravljavnice za univerzitetni študij opira na temelje vednosti, na znanstvena in umetniška področja, ki se vendarle v osnovni strukturi ne spreminjajo tako korenito in hitro, kot se lahko njihove konkretne vsebine.

Ocenjujemo, da je še pred temeljitejšimi sistemskimi spremembami gimnazijskega programa potrebno posodobiti, spremeniti oziroma dopolniti nekatera določila v zvezi z:

- vpisom in organizacijo izrednega izobraževanja
- vpisom in izvedbo vzporednega izobraževanja
- vzgojnim delovanjem šole in izključitve dijaka iz šole
- posredovanje osebnih podatkov staršem polnoletnih dijakov

Novela tudi podrobneje ureja pritožben postopek dijakov na končno oceno.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji zakona

Poglavitni cilj novele zakona je posodobitev nekaterih določil zakona, ki olajšajo izvedbeni in organizacijski posameznih delov, ki jih ureja ta zakon ter ureditev izrednega izobraževanja, ki je po novem Zakonu o izobraževanju odraslih umeščeno v področna srednješolska zakona, kajti omenjeni zakon ureja le neformalno izobraževanje.

S predlaganimi rešitvami se bolj natančno opredelijo in definirajo posamezne izvedbene o ureditev področja vzporednega izobraževanja ter pravicami, ki izhajajo iz tega izobraževanja, opravičevanje odsotnosti polnoletnih dijakov od pouka in posredovanje podatkov njihovim staršem, ki jih preživljajo, vzgojno delovanje ter razlogi za izključitev ter izredno izobraževanje.

VPIS UČENCEV V VZPOREDNI STROKOVNI DEL UMETNIŠKE GIMNAZIJE

Osnovni vpisni pogoj za vpis v srednjo šolo je dokončana osnovna šola. Z dopolnitvijo zakona pa želimo omogočiti vpis učencem osnovne šole v strokovni del izobraževalnega programa umetniške gimnazije glasbene smeri in plesne smeri še pred zaključkom osnovne šole. Učenci se bodo lahko na podlagi opravljenega preizkusa znanja in nadarjenosti vpisali v navedeni del izobraževalnega programa in opravljali samo strokovne predmete izobraževalnega programa. To bo omogočilo nadaljevanje izobraževanja glasbeno in plesno nadarjenih učencev, ki so še pred zaključkom osnovnošolskega izobraževanja zaključili glasbeno šolo. Z vpisom v strokovni del programa umetniške gimnazije učenec pridobi pravico do bivanja v dijaškem domu in subvencioniranega prevoza.

OPRAVIČEVANJE ODSOTNOSTI DIJAKA OD POUKA

V zadnjih novelah srednješolskih zakonov, ki so se začeli uporabljati s tem šolskim letom, se je urejanje opravičevanja odsotnosti dijaka od pouka preneslo iz podzakonskega akta na zakonsko raven, pri čemer pa so se določbe o opravičevanju odsotnosti od pouka razlikovale glede na mladoletnega ali polnoletnega dijaka. Zadnji noveli zakonov sta določali, da polnoletni dijak svojo odsotnost od pouka opravičuje sam, za mladoletnega dijaka pa to storijo starši. V predlagani spremembi zakonov pa se izenačuje obravnavo vseh dijakov v zvezi z njihovo odsotnostjo od pouka, kar pomeni, da se bodo šola in tudi starši polnoletnega dijaka medsebojno obveščali v zvezi z njegovo odsotnostjo tudi po doseženi polnoletnosti.

VZGOJNO DELOVANJE IN IZKLJUČITEV DIJAKA

Tudi na področju vzgojnega delovanja je predvidena sprememba, ki bo določala, da šola obravnava dijaka po doseženi polnoletnosti enako kot ga je obravnavala do njegove polnoletnosti, kar pomeni, da tudi v postopku vzgojnega ukrepanja zoper polnoletnega dijaka sodelujejo starši.

Poleg tega je bilo po dosednji ureditvi določeno, da se dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku v primeru, če s svojim ravnanjem ogroža svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih oseb. Z novo spremembo zakonov pa bo dana možnost, da učitelj lahko dijaku prepove prisotnost pri določeni uri pouka tudi v primeru, ko dijak z neprimernim obnašanjem bistveno ovira izvajanje pouka, kar do sedaj ni bilo predvideno z zakonom. To pomeni, da učitelj dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku ne le v primeru, če gre za ogrožanje njegovega življenja ali zdravja oziroma življenja ali zdravja drugih oseb, ampak tudi v primeru, če kljub

opozorilu učitelja, da naj preneha z motenjem pouka, s tem nadaljuje tako, da močno ovira izvajanje pouka.

Na predlog šol pa je v spremembah zakonov tudi predvideno, da šola lahko dijaka izključi iz šole, če se mu izreče peti ukor. S to spremembo smo prisluhnili šolam, ki so opozorile, da so z ukinitvijo stopnjevanja vzgojnih ukrepov v sedaj veljavni ureditvi vzgojni ukrepi izgubili na pomenu in učinku.

POSREDOVANJE OSEBNIH PODATKOV STARŠEM POLNOLETNIH DIJAKOV

Z izenačevanjem obravnave mladoletnih in polnoletnih dijakov se v predvidenih spremembah zakonov ureja tudi pravica staršev polnoletnih dijakov, da jim šola razkrije osebne podatke njihovih polnoletnih otrok v zvezi z izobraževanjem zaradi izvrševanja njihove zakonske dolžnosti preživljanja otrok v času izobraževanja. Po zakonu, ki ureja družinska razmerja, so namreč starši dolžni preživljati polnoletnega otroka, če se izobražuje, in sicer do 26. leta.

IZREDNO IZOBRAŽEVANJE

Na področju izrednega izobraževanja se v predlaganih spremembah jasneje opredeljuje, kdo se lahko izredno izobražuje in kakšni so pogoji za vključitev. Izredno se lahko izobražuje kdor je ob vpisu star najmanj 18 let, nima pridobljene izobrazbe ali opravljenih vseh obveznosti po izobraževalnem programu, v katerem se redno izobražuje oziroma ni hkrati vpisan v isti izobraževalni program v rednem ali izrednem izobraževanju. Poleg tega se določbe na področju izrednega izobraževanja dopolnjuje tudi z drugimi elementi, ki so potrebni za jasnejšo opredelitev poteka izrednega izobraževanja, npr. da se v izrednem izobraževanju zagotavlja enak standard znanja kot v rednem izobraževanju, da je za izredno izobraževanje potrebna sklenitev pogodbe o izobraževanju med šolo in posameznikom, ki se izredno izobražuje, določa pa se tudi finančni vir za izvajanje izrednega izobraževanja.

2.2. Načela zakona

Predlagane spremembe in dopolnitve sicer ne posegajo v načela osnovnega zakona, jih pa dopolnjujejo v smeri učinkovitosti izobraževanja, kakovosti, vseživljenjskosti in demokratičnosti ter strokovne avtonomije šole.

2.3. Poglavitne rešitve

Novela zakona ponuja rešitve, ki zagotavljajo boljšo opredelitev posameznih elementov, dostopnost ter urejenost sistema formalnega izrednega izobraževanja.

Spremembe in dopolnitve se predvsem nanašajo na:

- vpis in organizacijo izrednega izobraževanja v gimnaziji, kjer se jasneje opredeljuje vpis ter zagotavlja enak standard znanja kot v rednem izobraževanju, da je za izredno izobraževanje potrebna sklenitev pogodbe o izobraževanju med šolo in posameznikom, ki se izredno izobražuje, določa pa se tudi finančni vir za izvajanje izrednega izobraževanja.
- Vpis nadarjenih učencev v strokovni del vzporednega izobraževanja glasbenega ali plesnega modula, ki svojo nadarjenost dokažejo na preizkusu, čeprav so še vedno vpisani v osnovno šolo. Z vpisom v strokovni del programa umetniške gimnazije učenec pridobi pravico do bivanja v dijaškem domu in subvencioniranega prevoza.

- Na področju vzgojnega delovanja je predvidena sprememba, ki bo določala, da šola obravnava dijaka po doseženi polnoletnosti enako kot ga je obravnavala do njegove polnoletnosti, kar pomeni, da tudi v postopku vzgojnega ukrepanja zoper polnoletnega dijaka sodelujejo starši. Prav tako se opredeli razlog za vzgojno ukrepanje učitelja kadar dijak moti pouk ter se opredeli možnost vzgojnega ukrepa izključitve, če dijak ima že štiri ukore.
- Z izenačevanjem obravnave mladoletnih in polnoletnih dijakov se v predvidenih spremembah zakonov ureja tudi pravica staršev polnoletnih dijakov, da jim šola razkrije osebne podatke njihovih polnoletnih otrok v zvezi z izobraževanjem zaradi izvrševanja njihove zakonske dolžnosti preživljanja otrok v času izobraževanja.

Novela zakona ne prinaša dodatnih finančnih obveznosti.

2.3.1. Način uresničevanja in varstva pravic dijaka ter uresničevanja vzgojno-izobraževalnih ciljev

Pri pripravi rešitve varovanja osebnih podatkov polnoletnih dijakov smo v predlogu novega člena določili nabor osebnih podatkov o dijakih, ki jih šola razkriva oziroma posreduje njihovim staršem tudi po doseženi polnoletnosti dijakov zaradi izpolnjevanja starševske dolžnosti preživljanja polnoletnih otrok, pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja družinska razmerja.

V določbi smo poleg taksativno opredeljenih osebnih podatkov, ki se jih lahko razkriva oziroma posreduje, določili tudi namen njihovega razkrivanja oziroma posredovanja in kategorijo posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo.

S predlagano rešitvijo zasledujemo tudi cilj, da vse šole pod enakimi pogoji razkrivajo oziroma posredujejo osebne podatke staršem polnoletnih dijakov, kot to velja za mladoletne dijake v teku srednješolskega izobraževanja, kar bistveno prispeva k nemotenemu poteku dela na šoli.

Poleg tega smo opredelili vse pravice dijaka, ki se nanašajo na izobraževanje, pravica do prisotnosti pri pouku in drugih oblikah organiziranega izobraževalnega dela pa ni bila posebej opredeljena v zakonu. Ta pravica je sedaj opredeljena v tem zakonu in hkrati pomeni tudi dolžnost dijaka, da obiskuje pouk. Iz tega izhaja, da je od pouka lahko odsoten le iz opravičenih razlogov. Pravica do prisotnosti pri pouku se dijaku lahko omeji le začasno in ne samo, če s svojim ravnanjem ogroža svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih ampak tudi v primeru, če kljub opozorilu učitelja, da naj preneha z motenjem pouka, s tem nadaljuje tako, da močno ovira izvajanje pouka.

Na predlog šol pa je v spremembah zakonov tudi predvideno, da šola lahko dijaka izključi iz šole, če se mu izreče četrti ukor. S to spremembo smo prisluhnili šolam, ki so opozorile, da so z ukinitvijo stopnjevanja vzgojnih ukrepov v sedaj veljavni ureditvi vzgojni ukrepi izgubili na pomenu in učinku.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Novela zakona ne vpliva na državni proračun oziroma druga javna finančna sredstva. Predlagane dopolnitve zakona ne povzročajo dodatnih oziroma novih finančnih obveznosti države kot financerja tovrstne javne službe in prav tako ne terjajo novih oziroma dodatnih materialnih ali kakršnihkoli drugih obveznosti kakor tudi ne zahtevajo od uporabnikov novih finančnih in prav tako drugih organizacijskih ali drugih materialnih obveznosti, ki jih do sedaj

niso imeli. Z uveljavitvijo te novele, bodo sredstva predvidoma bolj racionalno porabljena, pri čemer se bo izboljšala tudi učinkovitost sistema.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v že sprejetem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2. Primerjalni prikaz se nanaša na zakonsko ureditev vzgojnega ukrepanja ter vzporednega izobraževanja.

Švedska

V skladu z Zakonom o izobraževanju (Skollagen, 2010) so vse občine dolžne nuditi srednješolsko izobraževanje mladim, ki so končali obvezno šolanje (grundskolan) ali pa so pridobili enakovredne kvalifikacije, pri čemer se upoštevajo tudi tiste pridobljene v drugih državah. Pravica do srednješolskega izobraževanja je omejena z letom starosti udeleženca. Vpis v srednješolsko izobraževanje je mogoče opraviti do najpozneje prve polovice koledarskega leta, v katerem dijak dopolni starost 20 let. Srednješolsko izobraževanje starejšim od 20 let je na voljo v okviru javnega sistema izobraževanja odraslih (Kommunal vuxenutbildning).

Srednja šola (gymnasieskolan) ni razdeljena po šolskih letih, temveč po sistemu nacionalnih točk, ki so potrebne za dokončanje triletnega programa. Izobraževalni sistem je decentraliziran in izobraževanje ureja Zakon o izobraževanju (Skollagen, 2010), ki ga je določil parlament (Riksdag) v okviru nacionalnih ciljev za izobraževanje opredeljenih v učnem načrtu za gimnazijo in sicer za skupne cilje, ki so značilni za vsak program in pa z učnim načrtom za vsak predmet posebej. To daje srednjim šolam veliko svobode za organizacijo izobraževanja in šole same odločajo o tedenskem in dnevnem urniku. Kljub temu pa obstajajo predpisi glede števila tednov, minimalnega števila dni in ur za posamezno šolsko leto. Vsi dijaki imajo pravico do minimalnega zjamčenega števila pedagoških ur (izračunano kot 60 minut), za celotno triletno izobraževanje, pri čemer je najmanjše število ur, ki ga morajo zagotoviti za splošne programe 2180 ur in 2430 ur za poklicne programe izobraževanja.

V Zakonu o izobraževanju so opredeljeni disciplinski ukrepi za otroke, učence in dijake po vsej vertikali, pri čemer podrobno opredelijo proces postopka in sicer kdaj lahko učenca oziroma dijaka izločijo od pouka in ali je to lahko začasno ali stalna premestitev na drugo šolo in kdo to lahko počne. Posebno poglavje opredeljuje tudi žaljivo vedenje, pri čemer so še posebej občutljivi na diskriminacijo. Opredelijo tudi alternativne kazni (prostovoljstvo...).

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu:

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/

Finska

Čas izobraževanja ter pravice in dolžnosti dijakov so opredeljene v poglavju pravice in dolžnosti dijakov Zakona o srednjem šolstvu, ki je bil sprejet 21. 8. 1998 ter posodobljen 13. 2. 2014.

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>

Izobraževanje ni organizirano po šolskih letih, vendar je predvideno trajanje tri leta (od 16 do 19 let starosti) in ga je mogoče končati v dveh ali največ štirih letih, ko dijak mora dokončati splošno srednjo šolo, razen če se dijaku zaradi utemeljenih razlogov odobri podaljšanje časa izvedbe izobraževanja.

Dijaku, ki ni dokončal srednje šole v tem času, se šteje, da je odstopil. Prav tako se šteje, da je odstopil od izobraževanja, če je daljši čas odsoten od pouka in je očitno, da ne namerava nadaljevati študij. Temeljna dolžnost dijaka namreč je, da obiskuje pouk, da se primerno vede in da je vesten.

V zakonu imajo opredeljene disciplinske postopke in kazni zlasti za disciplinske postopke, ki so vezani na težja kazniva dejanja kot so aretacija, ogrožanje življenja drugih, pri čemer zakon določa, da ravnatelj lahko dijaka odstrani od pouka tudi z uporabo sile, če se dijak upira. Postopek odstranitve dijaka od pouka je predpisan in ob fizični odstranitvi od pouka je potrebno napisati poročilo. Prav tako imajo opredeljene možnosti odvzema nevarnih snovi ali predmetov in pravico učitelja in ravnatelja do vpogleda v njegove osebne predmete.

Estonija

Standardno obdobje izobraževanja v programih splošne srednje šole je tri leta, pri čemer se lahko obdobje podaljša na podlagi individualnega učnega načrta.

V Zakonu o splošnem osnovnem in srednjem izobraževanju (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 2010) pogoje in postopke za dodelitev dodatnega izobraževanja za posameznega dijaka se določi v šolskem kurikulumu.

Dijaki imajo pravico do akademskega dopusta kadar imajo zdravstvene težave, zaradi materinstva ali obveznega služenja vojaškega roka. Pri študijskem dopustu je obdobje študija podaljšano do dveh let. Dijaki se lahko izobražujejo daljši čas od predvidenega, vendar v dogovoru s šolo. Polnoletni dijaki (18 let) so sami odgovorni za obisk pouka in sami opravičujejo izostanek.

Načine in postopke ob disciplinskih postopkih imajo opredeljene v zakonu in šolskih pravilih. V zakonu so opredeljene sankcije, pri čemer je izključitev še posebej podrobno opredeljena z navedenimi prekrški, ki so razlog za izključitev, kot je slab uspeh, ko dijak v enem šolskem letu prejme oceno "slaba" ali "slab" pri treh predmetih, če ponovi prekrške, če ogroža življenje drugih in podobno. Predvidena pa je tudi začasna odstranitev od pouka do 10 dni, pri čemer se skupaj s starši pripravi načrt kako bodo predelali manjkajočo snov. Predvidevajo tudi odvzem predmetov, v pravilih pa navedejo kako jih shranijo in kdaj jih vrnejo. Poleg tega je predpisana dolžnost dijaka, da obiskuje pouk in obveznost staršev oziroma skrbnikov dijaka, da obveščajo šolo o njegovi odsotnosti. O sankcijah odločajo ravnatelj, druga pooblaščenca oseba in svet šole. Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu: <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072012014> Vzorednega izobraževanja ne poznajo.

Nemčija

V Nemčiji izostanke opravičujejo starši dijakov s pisnim opravičilom in sicer do 18. leta starosti dijakov. Ko so dijaki stari 18 let in s tem polnoletni, potem se opravičujejo sami in so odgovorni za svoj udeležbo pri pouku.

V vzgojnem ukrepanju so šole dokaj svobodne pri odločanju in določanju ukrepov, vendar se nanaša predvsem na vzgojni moment in omogočajo tekoče delovanje izobraževalnega sistema.

a) Pedagoške ukrepe (Erziehungsmaßnahmen), ki jih imajo na voljo učitelji so:

- pogovori, opozorila, vpisi v oddelčne knjige. Poleg tega lahko dijaka presedajo v razredu ali ga prestavijo v paralelni oddenek, obvestijo starše o pomanjkljivih pripravah na pouk, o ne opravljanju domačih nalogah ali odsotnost od pouku. Tudi od pouka ga lahko odstranijo, zaradi motenja pouka ali pa popravi škodo, ki jo je sam namerno povzročil.

Šolski zakoni zveznih dežel omenjajo navedene ukrepe le kot primere možnih vzgojnih ukrepov in niso predpisani, kajti s tem bi preveč omejili učitelje pri diskreciji pravici opredeljevanja vzgojnih ukrepov.

b) Predpisani disciplinski ukrepi (Ordnungsmaßnahmen)

Predpisani ukrepi se nanašajo na kaznovanje dijakov, ki so kršili dolžnosti, so se izogibali izobraževanju in motili pouk ter onemogočili učitelju delo in posredovanje vsebin. Disciplinske ukrepe uporablja uprava šole za dijake, ki so se neprimerno vedli in sicer kot:

- resne ali ponavljajoče se kršitve,
- ogrožanje varnosti ljudi,
- resno ogrožajo delovanje šole, ali
- namerno ali iz neodgovorne lahkomišelnosti kršitve šolske dolžnosti.

Šolski zakoni zveznih dežel (Länder) določajo, kateri ukrepi so lahko izrečejo ali naložijo, da se zagotovi skladno delovanje šolskega sistema s predpisi in sicer:

- pisni opomin,
- premestitev dijaka v drugi oddenek,
- začasna odstranitev od ure pouka,
- izključitev iz šole,
- izključitev iz šole ali prepoved vpisa v vseh šolah v državi.

Vzporednega izobraževanja v Nemškem izobraževalnem sistemu ne poznajo, le dualnega omenjajo.

Hrvaška

Na Hrvaškem imajo vzgojno ukrepanje urejeno s pravilnikom, kjer zelo natančno opredelijo vse prestopke in kršitve na podlagi katerih se izrekajo vzgojni ukrepi, ki so podobni kot pri nas in sicer: opomin, ukor, opomin pred izključitvijo in izključitev iz srednje šole. V pravilniku so opredeljena lažje, težje in posebno težke kršitve in vsaka od teh ravni kršitev ima opredeljene kršitve, zaradi katerih je lahko dijak izključen ter neprimerno vedenje zaradi katerega se izreče vzgojni ukrep.

Izostanek od pouka opravičuje učitelj (za dan pouka), razrednik (za do tri dni odsotnosti) ravnatelj (za sedem zaporednih dni), učiteljski zbor (za 15 zaporednih dni), starši ter druge ustanove in organi državne uprave. Starši lahko večkrat letno opravičijo izostanek od pouka, ki ni daljši od treh delovnih dni. Daljša izostajanje je potrebno opravičiti z zdravniškim potrdilom. Neopravičen izostanek je tisti, ki ni bil vnaprej odobren (razne športne ali kulturne aktivnosti) ali opravičen z ustreznim opravičilom. Čas in način opravičevanja je urejen s statutom šole.

Vzporedno izobraževanje imajo urejeno z zakonom (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi). Dijak lahko ima status dijaka samo v eni šoli. Zakon o umetniškem izobraževanju predvideva možnost izjeme pri vpisu na vzporedno izobraževanje v umetniško šolo, če so končalo zahtevano predhodno izobraževanje na teh smereh in opravili preizkus znanja oziroma sprejemni izpit. Stratusa iz tega nima, dobi ga le, če obiskuje še drugi program, kjer pridobi splošno izobraževalna znanja in izobrazbo. Lahko je vpisan v umetniško gimnazijo ali pa drugo srednjo šolo. Če dijak obiskuje samo program umetniške gimnazije, potem opravi vse

obveznosti izobraževalnega programa, vključno s splošnimi predmeti. Če pa se izobražuje vzporedno, potem mora obiskovati štiriletno srednjo šolo in uspešno zaključiti oba dela, ker le tako lahko pridobi spričevalo glasbene šole ter s tem veljavnost dveh kvalifikacij (matične šole in glasbene šole). Zakon prav tako dovoljuje izjemo, kjer posebej nadarjeni dijaki in tudi učenci lahko obiskujejo več glasbenih modulov sočasno, vendar jih morajo sami plačati.

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_94_1818.html

Velika Britanija

V Združenem kraljestvu je dolžnost staršev, da zagotovijo redno prisotnost svojega otroka. To je opredeljeno v zakonu in starši so kazensko odgovorni, če ne zagotovijo otrokove prisotnosti v obveznem izobraževanju. Šole so odgovorne za opredeljevanje in tudi izvajanje preverjanje prisotnosti. Običajno pa se odsotnosti opravičena, le zaradi bolezni oziroma zdravstvenih razlogov.

V Združenem kraljestvu so dijaki, ki so starejši od 18 let sami odgovorni za prisotnost pri pouku in se tudi sami opravičujejo.

Posebnih zakonskih zahtev ni. Šole in visokošolske ustanove se bodo po potrebi individualno dogovorile o pogojih udeležbe in morebitnih omejitvah ali predpisani obveznosti. Vzgojno ukrepanje je v pristojnosti posamezne šole in ni posebnega zakona, ki bi urejal to področje.

Avstrija

V Avstriji je dolžnost dijaka opredeljena v zakonu o šolski organizaciji. Dijaki so dolžni s sodelovanjem in vključevanjem v razredno in šolsko skupnost prispevati k izpolnjevanju nalog avstrijske šole in spodbujati pedagoško delo. Redno in pravočasno se morajo udeležiti pouka, s seboj vedno imeti vsa potrebna učna gradiva in upoštevati šolske predpise ali hišna pravila. Poleg tega morajo izpolnjevati navodila in naloge v okviru individualnih učnih smernic in izpolnjevati dogovore, sklenjene v okviru sistema zgodnjega opozarjanja. Dijak je po nalogu vodje šole, vodje oddelka, vodje predmeta ali učitelja dolžan odpraviti škodo ali očistiti šolsko lastnino in šolske objekte, če je škodo namerno povzročil in če je izvedljivo.

Razlogi za izključitev dijaka:

(1) Če dijak resno krši svoje dolžnosti in uporaba vzgojnih ukrepov v skladu s hišnim redom ni bila uspešna, ali pa vedenje dijaka predstavlja trajno ogrožanje sošolcev ali drugih oseb, ki so zaposleni v šoli ter resno ogroža moralo, osebno varnost ali lastnino, potem bo dijak izključen iz šole. V šolah, ki so po zakonu obvezne, se dijaka izključi le, če je vedenje dijaka predstavlja trajno grožnjo sošolcem ali drugim osebam zaposlenim v šolah in je ogrožena njihova morala, osebna varnost ali ogroženo premoženje šole.

(2) Postopek izključitve se začne kadar so izpolnjeni navedeni pogoji in razlogi. Postopek začne oddelčna konferenca ali učiteljski zbor, ki pristojnemu šolskemu organu predloži zahtevek za izključitev dijaka. Dijak mora imeti možnost pritožbe na odločitev še preden se o njej dokončno odloči. Poleg tega je treba dati možnost tudi staršem ali zakonitim skrbnikom, da podajo pripombe in pojasnila. Kopijo tega dokumenta je treba poslati dijaku.

(3) Pristojni organ šole mora v primeru neposredne nevarnosti podati izjavo, da bo dijak izključen iz šole. Izključitev ne sme biti daljša od štirih tednov, saj mora biti umaknjena takoj ko grožnja preneha ali pa razlogi za izključitev niso več aktualni. Dijak ima pravico, da je med suspenzom redno obveščen o šolski snovi. Ob koncu vsakega šolskega leta se dijaku ponudi možnost, da opravi preizkus znanja, če ne bi mogel pridobiti ocene zaradi trajanja izključitve.

(4) Po končanem predhodnem postopku pristojni šolski organ odloči o prenehanju postopka izključitve, če niso izpolnjeni pogoji za izključitev. Dijak lahko poda pritožbo in če se organ ugotovi, da je kršil le svoje dolžnosti, ga ne izključi, sicer pa nadaljuje s postopkom in ga izključi iz šole.

(5) Izključitev je lahko le iz šole ali pa na vse šole v določenem okrožju, ki se opredeli v izreku ukrepa izključitve.

Francija

V Franciji je izobraževanje obvezno do 16 leta starosti za vse rezidente ne glede na njihovo nacionalnost, kajti izobraževanje je pravica otroka. V vsaki šoli imajo registr prisotnosti oziroma odsotnosti dijakov in osebje šole mora poročati o odsotnosti dijakov. Vsaka odsotnost je nemudoma sporočena staršem ali skrbnikom. V primeru odsotnosti polnoletnega dijaka, mora to odsotnost javiti sam in če šola podvomi, potem preveri še to odsotnost pri starših ali skrbnikih, saj želijo preprečiti prezgodnji izstop iz šolskega sistema (dropp out). Opravičeni razlog je bolezen, bolezen v družini in če otrok spremlja kakšnega člana družine.

Če manjka več ur brez opravičila, potem mora pojasniti ravnatelju ali glavnemu učitelju, ki se poveže s straži ali skrbniki razlog izostanka. Ob tem po navadi ravnatelj določi ukrep za ta prestop. Podobno je tudi za daljšo odsotnost, pri čemer se sestane učiteljski zbor, ki ugotovi vedenje dijaka pri pouku in oblikujejo individualizirani načrt. O tem obvestijo tudi starše in pričakujejo njihovo podporo.

Vzgojni ukrepi so bolj vezani na alternativne metode, kot klasično ukrepanje, saj ne želijo, da dijaki zapustijo šolo (dropp outa). Predvsem so to opozorila, alternativni ukrepi, ki pa morajo biti takšna, da upoštevajo dijakovo osebnostno integriteto. Poleg tega ga začasno odstranijo od pouka, ki lahko traja največ osem dni. Lahko ga pa tudi trajno izključijo iz šole. Vzgojno ukrepanje določajo šolska interna pravila.

Vzporednega izobraževanja v obliki, ki jo imamo mi ne poznajo, le ob izobraževanju lahko imajo še kakšne krajše tečaje za dijake, ki so marginalizirani, da jim pomagajo pri reintegraciji.

Grčija

Vsa pravila v zvezi z izostanki dijakov so v javnih šolah določena v Šolskih pravilih, ki so del zakonodaje, ki ureja izvedbo pouka v javnih šolah. Pravila predvidevajo največje možno število ur izostajanja od pouka. Izostanek mora biti opravičen s strani staršev ali skrbnikov ali pa zdravnika. To opravičilo mora biti podano najmanj v petih dneh po izostanku. V kolikor tega opravičila ni, je možnost, da se dijaka izključi. Pri opravičevanju izostanka ni razlike za polnoletne ali mladoletne dijake. Ukrepi so pisni dogovor med šolo in dijakom, opomin, prostovoljno delo v lokalni skupnosti ter izključitev iz šole (začasna ali trajna). Za vse te ukrepe šola obvesti in sodeluje s starši ali skrbniki.

Vzporednega izobraževanja ne poznajo.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

- a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:
Predlog zakona nima posledic za postopke oziroma poslovanje javne uprave ali pravosodnih organov.
- b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov:

Predlog zakona nima posledic na dokumentacijo.

- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo:

Predlog zakona nima posledic na čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo.

- **6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:**

Predlog zakona nima posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

- **6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:**

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

- **6.4 Presoja posledic za socialno področje:**

Predlog zakona nima posledic za socialno področje.

- **6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:**

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

- **6.6 Presoja posledic za druga področja:**

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

- **6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:**

/

- **6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:**

/

- **7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:**

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija 10. 4. 2019. Pripombe, predloge, mnenja je bilo mogoče podati do 6. 5. 2019.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti,
- občine in združenja občin.

Mnenja, predloge, pripombe so podali:

- Zveza srednjih šol in dijaških domov,
- Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: IP).

Predlogi in pripombe s strani občin niso bile podane.

Predlogi in pripombe Zveze srednjih šol in dijaških domov so bile večinoma upoštevane, razen glede prisotnosti polnoletne osebe na željo dijaka v postopku vzgojnega ukrepanja in prepovedi prisotnosti dijaka tudi pri drugih dejavnostih v primeru prepovedi prisotnosti dijaka pri pouku zaradi njegovega neprimerne vedenja, s katerim ovira izvajanje pouka.

IP je problematiko obdelave, razkrivanja in posredovanja osebnih podatkov staršem polnoletnih dijakov, v praksi zasledil in ocenjuje, da je to vsekakor smiselno in potrebno zakonsko urediti. V nasprotnem primeru se namreč šole znajdejo v situaciji, ko morajo same odločati o tem, do katerih podatkov je starš upravičen v zvezi z njegovo dolžnostjo preživljanja šolajočih se polnoletnih otrok ter o tem, kakšna je pri tem vloga in možnost polnoletnih posameznikov glede samoodločbe v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, ki se nanašajo nanje. Nabor podatkov, ki so za ta namen potrebni, mora biti stvar odločitve stroke, zato v tem delu IP ni imel posebnih pripomb.

- **8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi gradiva:**
Zunanji strokovnjaki pri pripravi gradiva niso sodelovali.
- **9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:**

dr. Jernej Pikalo, minister,

Martina Vuk, državna sekretarka,

Elvira Šušmelj, generalna direktorica Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih.

dr. Slavica Alojzija Černoša, vodja Sektorja za srednje šolstvo.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o gimnazijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/17 in 6/18 – ZIO-1) se v 11. členu za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»V strokovni del izobraževalnega programa umetniške gimnazije glasbene smeri ali plesne smeri se lahko vpiše učenec, ki še ni zaključil osnovnošolskega izobraževanja, če je s preizkusom nadarjenosti izkazal izjemno umetniško nadarjenost.«.

2. člen

Besedilo 13. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Šola si mora k obsegu razpisa za vpis pridobiti soglasje ministra.

Vsako leto šest mesecev pred pričetkom šolskega leta ministrstvo, pristojno za srednje šolstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), na predlog šol objavi skupen razpis za vpis v začetni letnik rednega izobraževanja.

Za vpis v izredno izobraževanje šola objavi razpis prostih mest najmanj en mesec pred pričetkom šolskega leta skladno s soglasjem ministra iz prvega odstavka. Ministrstvo soglasje objavi na svoji spletni strani.

Podrobnejše določbe o razpisu in izvedbi vpisa določi minister.«.

3. člen

V 17.a členu se v drugem odstavku v prvem stavku črta besedilo »oziroma polnoletni dijak«. V drugem stavku se črta beseda »mladoletnega«.

4. člen

Besedilo 18. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Dijak ima pravico, da se hkrati izobražuje v več šolah oziroma po več izobraževalnih programih.

Učenec iz četrtega odstavka 11. člena tega zakona ima pravico do vzporednega izobraževanja v strokovnem delu izobraževalnega programa umetniške gimnazije glasbene smeri ali plesne smeri.

Učenec iz prejšnjega odstavka ima v času vzporednega izobraževanja pravico do bivanja v dijaškem domu in subvencioniranega prevoza.

Če se dijak izobražuje v več šolah, šole z dogovorom določijo, kako dijak izpolnjuje svoje obveznosti na posamezni šoli.

Ne glede na prvi odstavek tega člena ima dijak, ki zaključi izobraževanje po izobraževalnem programu, pravico dokončati strokovni del izobraževalnega programa, v katerega je vzporedno vpisan, brez možnosti podaljšanja statusa dijaka iz 17. člena tega zakona.«.

5. člen

V 21. členu se besedilo »20. člena« nadomesti z besedilom »17. člena«.

6. člen

V 27. členu se šesti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»V postopku vzgojnega ukrepanja, v katerem sodelujejo tudi starši, se upoštevajo vsa dejstva in okoliščine, pomembne za odločitev. Če s starši dijaka ni bilo mogoče vzpostaviti stika ali če so sodelovanje odklonili, se lahko postopek nadaljuje brez njihove prisotnosti. Na željo dijaka v postopku sodeluje strokovni delavec šole ali druga polnoletna oseba, ki ji dijak zaupa.«.

Za sedmim odstavkom se doda nov osmi odstavek, ki se glasi:

»Dijaku, ki s svojim vedenjem ovira izvajanje pouka, se lahko prepove prisotnost pri pouku za čas posamezne ure pouka.«.

Dosedanji osmi odstavek postane deveti odstavek.

V dosedanjem devetem odstavku, ki postane deseti odstavek, se za besedo »predmeta« doda besedilo »iz sedmega in devetega odstavka tega člena«.

Dosedanji deseti in enajsti odstavek postaneta enajsti in dvanajsti odstavek.

7. člen

V 27.a členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Dijaka se lahko izključi iz šole za četrti oziroma za vsak nadaljnje izrečeni ukor v posameznem šolskem letu.«.

Drugi, tretji, četrti in peti odstavek postanejo tretji, četrti, peti in šesti odstavek.

8. člen

30. člen se spremeni tako, da se glasi:

»30. člen (izredno izobraževanje)

Izredno se lahko izobražuje, kdor je ob vpisu star najmanj 18 let in:

- nima pridobljene izobrazbe ali opravljenih vseh obveznosti po izobraževalnem programu, v katerem se izredno izobražuje,
- hkrati ni vpisan v isti izobraževalni program v rednem in izrednem izobraževanju.

Izobraževalni program gimnazije se izvaja kot izredno izobraževanje tako, da se zagotavlja enak standard znanja kot v rednem izobraževanju, prilagodi pa se organizacija, časovna razporeditev izobraževanja, preverjanje in ocenjevanje ter napredovanje.

Šole oziroma izobraževalne organizacije, ki izvajajo izredno izobraževanje, v skladu z navodili ministra prilagajajo izobraževalne programe vsakemu posamezniku, pri čemer upoštevajo predhodno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z javno listino.

Kdor se izredno izobražuje s šolo sklene pogodbo o izobraževanju, s katero se uredijo medsebojne pravice in obveznosti, ki se nanašajo na potek izobraževanja, načine in roke za izpolnjevanje obveznosti, ukrepe zaradi neizpolnjevanja obveznosti oziroma kršitev ter druge medsebojne pravice in obveznosti. Osebni izobraževalni načrt je sestavni del te pogodbe.

Kdor se izredno izobražuje in ni zaposlen ali nima statusa brezposelnega ali se ne izobražuje v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ima pravico do zdravstvenega varstva iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, in pravico do drugih ugodnosti ter pravic v skladu s posebnimi predpisi.

Šole in druge izobraževalne organizacije zagotavljajo sredstva za izredno izobraževanje z zaračunavanjem prispevkov.«.

9. člen

41.č člen se spremeni tako, da se glasi:

»41.č člen (ugovor na končno oceno)

Dijak lahko v treh dneh po prejemu letnega spričevala oziroma obvestila o uspehu predloži ravnatelju šole pisni ugovor na končno oceno oziroma ugotovitev.

Ravnatelj v treh dneh od prejema ugovora ugovor s sklepom zavrže:

- če je ugovor vložen prepozno,
- če ga je vložila neupravičena oseba,
- če se ne nanaša na končno oceno oziroma ugotovitev.

Ravnatelj v treh dneh od prejema ugovora ugovor s sklepom zavrne, če lahko na podlagi dokumentacije ugotovi, da je ugovor neutemeljen.

Če ravnatelj ne ravna v skladu s prejšnjim odstavkom, v treh dneh od prejema ugovora imenuje tričlansko komisijo, ki v treh dneh od njenega imenovanja:

- potrdi prvotno oceno oziroma ugotovitev,
- ponovno oceni znanje dijaka,
- spremeni ugotovitev na podlagi dokumentacije.

V komisijo mora biti imenovan vsaj en član, ki je zaposlen na drugi šoli.

V primeru iz druge alineje četrtega odstavka tega člena se dijaka najpozneje tri dni pred ponovnim ocenjevanjem seznani z datumom, časom, krajem in načinom ter obsegom ponovnega ocenjevanja.

Odločitev ravnatelja in komisije sta dokončni.«.

10. člen

V 42. členu se v prvem odstavku 11. točka spremeni tako, da se glasi:

»11. evidenco vpisanih v izredno izobraževanje,«.

V tretjem odstavku se za besedo »dijaka« doda besedilo »in osebe, vpisane v izredno izobraževanje«, za besedo »EMŠO,« pa se doda besedilo »e-naslov, telefonsko številko, davčno številko,«.

V četrtem odstavku se v prvi alineji v oklepaju za besedilom »telefonska številka« doda vejica in besedilo »e-naslov in davčna številka«.

11. člen

Besedilo 43. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ministrstvo vzpostavi, vodi, vzdržuje in nadzoruje informatizirano zbirko prijavljenih kandidatov za vpis v srednje šole, ki vsebuje podatke iz 1. točke prvega odstavka 42. člena tega zakona, ter informatizirano zbirko prijavljenih in vpisanih dijakov v dijaške domove, ki vsebuje podatke iz 1. in 2. točke prvega odstavka 42. člena tega zakona.

Za obe zbirki iz prejšnjega odstavka zagotavlja osebne podatke iz tretjega odstavka 42. člena tega zakona osnovna šola, ki jo obiskuje kandidat, ki se prijavlja za vpis.

Osnovna šola za zbirko prijavljenih kandidatov za vpis v srednje šole zagotavlja tudi podatke iz druge do šeste alineje četrtega odstavka 42. člena tega zakona, razen dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja skladno z merili za vpis iz šeste alineje četrtega odstavka 42. člena tega zakona, ki se prenesejo iz evidence učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, ki jo vodi Državni izpitni center. Podatke iz prve in sedme do enajste alineje četrtega odstavka 42. člena tega zakona za zbirko prijavljenih kandidatov za vpis v srednje šole zagotavlja srednja šola.

Podatke iz drugega odstavka 42. člena tega zakona za zbirko prijavljenih in vpisanih dijakov v dijaške domove zagotavljajo dijaški domovi.

Podatke v zbirkah iz prvega odstavka tega člena obdelujejo srednje šole oziroma dijaški domovi za svoje udeležence in ministrstvo za namen izvedbe vpisnega postopka.

Podatki v obeh zbirkah se hranijo trajno.«.

12. člen

Za 43. členom se doda nov 43.a člen, ki se glasi:

»43.a člen

(razkrivanje in posredovanje osebnih podatkov staršem polnoletnih dijakov)

Starši, ki so v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja, dolžni preživljati polnoletnega dijaka, imajo pravico, da jim šola, na enak način kot staršem mladoletnega dijaka, razkrije oziroma posreduje osebne podatke dijaka in druge informacije o:

- vpisu v izobraževalni program in izpisu iz izobraževalnega programa,

- ocenah, učnem uspehu in napredovanju,
- prisotnosti pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela,
- zaznanih hujših kršitvah šolskega reda in uvedenih postopkih vzgojnega ukrepanja,
- obravnavi svetovalne službe,
- organizaciji šolskega dela (npr. roditeljski sestanki, govorilne ure).

Šola o razkrivanju oziroma posredovanju osebnih podatkov iz prejšnjega odstavka seznani dijaka na začetku šolskega leta, v katerem bo dijak postal polnoleten.

Polnoletni dijak lahko s pisno izjavo kadarkoli zahteva, da šola njegovih osebnih podatkov iz prvega odstavka tega člena ne razkrije oziroma posreduje staršem.

Ne glede na pisno izjavo polnoletnega dijaka iz prejšnjega odstavka lahko šola razkrije oziroma posreduje staršem, ki so v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja, dolžni preživljati polnoletnega dijaka, tiste osebne podatke iz prvega odstavka tega člena, ki bi lahko imeli za posledico izgubo statusa dijaka zaradi negativnega učnega uspeha, izključitve ali izpisa iz šole.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

13. člen

(izdaja in uskladitev podzakonskih predpisov)

Minister v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona uskladi podzakonske predpise iz spremenjenih 27., 42. in 29. člena zakona.

Predpis iz spremenjenega 30. člena zakona minister izda v enem letu od uveljavitve tega zakona.

Do izdaje predpisov, določenih v prvem odstavku, se uporabljajo predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, razen, če so v nasprotju s tem zakonom.

14. člen

(uporaba določb dosedanjega zakona)

Do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o gimnazijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/17 in 6/18 – ZIO-1).

15. člen

(začetek uporabe)

Ta zakon se začne uporabljati 1. septembra 2019, razen 13. in 42. člen v delu, ki se nanaša na izredno izobraževanje, in 30. člen zakona, ki se začnejo uporabljati 1. septembra 2020.

16. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

sprememba 11. člena

Osnovni vpisni pogoji za vpis v srednjo šolo je dokončana osnovna šola. Predlagana dopolnitev 11. člena omogoča vpis učencem osnovne šole v strokovni del izobraževalnega programa umetniške gimnazije glasbene smeri in plesne smeri še pred zaključkom osnovne šole. Učenci se bodo lahko na podlagi opravljenega preizkusa znanja in nadarjenosti vpisali v navedeni del izobraževalnega programa in opravljali samo strokovne predmete izobraževalnega programa. Predlagana dopolnitev omogoča nadaljevanje izobraževanja glasbeno in plesno nadarjenih učencev, ki so še pred zaključkom osnovnošolskega izobraževanja zaključili nižjo glasbeno šolo.

K 2. členu

sprememba 13. člena

Predlagana sprememba vključuje popravek, s katerim prvoten zapis člena, ki je določal, da ministrstvo, pristojno za šolstvo, na predlog šol vsako leto objavi skupen razpis za vpis v začetni letnik šest mesecev pred začetkom šolskega leta, spreminja v tem, da se po novem jasno razmejuje objava razpisa prostih mest za vpis v srednješolsko izobraževanje med razpisom prostih mest, ki so kandidatom na voljo za redno izobraževanje, in prostih mest, ki so kandidatom na voljo za izredno izobraževanje. Prosta mesta za vpis v redno izobraževanje namreč objavi ministrstvo, pristojno za šolstvo, šest mesecev pred začetkom šolskega leta, prosta mesta za vpis v izredno izobraževanje pa objavijo šole same na podlagi in v skladu s soglasjem ministra, in sicer en mesec pred začetkom šolskega leta.

Poleg tega sprememba 13. člena tudi vsebuje nomotehnični popravek, in sicer, da si mora šola pridobiti soglasje ministra k obsegu razpisa za vpis, s čimer se popravlja obstoječi zapis, ki se je glasil, da si mora šola k razpisu za vpis pridobiti soglasje ministra. Gre zgolj za tehnični popravek, na podlagi katerega je navedba člena jasnejša in pravilnejša.

Na koncu člena je dodan četrti odstavek, ki se nanaša na to, da podrobnejše določbe o razpisu in izvedbi vpisa določi minister, s čimer je jasno zapisano, da so podrobnosti o razpisu in izvedbi vpisa določene s podzakonskim aktom ministra.

S predlagano spremembo člena se določbe o razpisu za vpis v gimnazijske programe uskladijo z določbami o razpisu za vpis v poklicnem in strokovnem izobraževanju (po 27. členu Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju). S tem se poenotijo določbe glede razpisa za vpis v izredno izobraževanje na ravni celotnega srednješolskega izobraževanja.

K 3. členu

sprememba 17a. člena

V dosedanjem drugem odstavku tega člena, ki je bil dodan v zadnji noveli tega zakona (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gimnazijah, Uradni list RR, št. 68/17), ki se je uveljavila s 1. septembrom 2018, je določen različen način obveščanja o odsotnosti od šolskih obveznosti za mladoletne in polnoletne dijake. Določeno je tudi, da o odsotnosti mladoletnih dijakov šolo obveščajo straži, polnoletni dijaki pa sami obveščajo šolo o svoji odsotnosti.

Do uveljavitve navedene novele zakona obveščanje in opravičevanje odsotnosti od pouka ni bilo nikoli urejeno na zakonski ravni, pač pa v Pravilniku o šolskem redu v srednjih šolah (Uradni list RS, št. 60/10), po katerem so starši obveščali šolo o odsotnosti od pouka oziroma

opravičevali odsotnost dijaka tudi po doseženi polnoletnosti. Prav tako je šola obveščala starše o odsotnosti dijaka ne glede na njegovo polnoletnost.

Urejanje te vsebine na podzakonski ravni ni bilo ustrezno, saj gre za pravice in obveznosti, ki se lahko urejajo le na zakonski ravni. Iz tega razloga se je ta vsebina uredila v citirani noveli zakona.

Predlagana sprememba, s katero se iz drugega odstavka 17a. člena črtata besedi »polnoletni« in »mladoletni«, izenačuje obravnavo vseh dijakov v zvezi z njihovo odsotnostjo od pouka, kar pomeni, da se bodo šola in tudi starši polnoletnega dijaka medsebojno obveščali v zvezi z njegovo odsotnostjo tudi po doseženi polnoletnosti.

K 4. členu

sprememba 18. člena

V skladu s spremembo 11. člena zakona, s katero se omogoča učencem osnovne šole v strokovni del izobraževalnega programa umetniške gimnazije glasbene smeri in plesne smeri še pred zaključkom osnovne šole, se posledično spreminja tudi 18. člen, ki govori o vzporednem izobraževanju. S tem, ko se je v 11. členu podelila pravica do vpisa v strokovni del izobraževalnega programa umetniške gimnazije glasbene smeri in plesne smeri učencu še pred zaključkom osnovne šole, se mu je podelila tudi pravica do t. i. vzporednega izobraževanja, ki vključuje izobraževanje samo v strokovnih predmetih. Z vpisom v strokovni del programa umetniške gimnazije učenec pridobi tudi status dijaka, na podlagi katerega ima pravico do bivanja v dijaškem domu in subvencioniranega prevoza.

K 18. členu je po novem dodan tudi nov, zadnji odstavek, ki pravi, da ima dijak, ki zaključi izobraževanje po izobraževalnem programu na matični šoli, pravico dokončati strokovni del programa, v katerega je vzporedno vpisan. Vzporedno izobraževanje namreč pomeni, da se dijak hkrati izobražuje po dveh izobraževalnih programih. Ker pa pri izobraževanju v okviru programa umetniške gimnazije lahko prihaja do zamika v letnikih (dijak se na primer v začetni letnik strokovnega dela umetniške gimnazije vpiše ko že obiskuje morda 2. letnik svojega matičnega programa, saj morda šele takrat izpolni pogoj za vpis v strokovni del umetniške gimnazije (predpisano število uspešno zaključenih razredov nižje glasbene šole), se lahko zgodi, da bi dijak izobraževanje na svojem matičnem programu že zaključil, ne bi pa še zaključil strokovnega dela, v katerem bi se izobraževal vzporedno. V takih primerih dijaku zakon po novem omogoča, da zaključi tudi strokovni del, pri čemer pa nima več možnosti podaljšanja statusa dijaka v smislu dodatnih let iz naslova ponavljanja ali prestopanja brez napredovanja.

K 5. členu

sprememba 21. člena

Odpravlja se napačen sklic na določbo tega zakona.

K 6. členu

sprememba 27. člena

Obrazložitev šestega, sedmega in devetega odstavka 27. člena:

Rešitev v šestem odstavku tega člena je usklajena s predlagano spremembo 17a. člena, ki določa, da šola obravnava dijaka po doseženi polnoletnosti enako kot ga je obravnavala do njegove polnoletnosti, kar pomeni, da tudi v postopku vzgojnega ukrepanja zoper polnoletnega dijaka sodelujejo starši.

Po dosednji ureditvi je bilo določeno, da se dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku v primeru, če s svojim ravnanjem ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih oseb. Z novim osmim odstavkom tega člena je dana možnost, da učitelj lahko dijaku prepove prisotnost pri določeni uri pouka tudi v primeru, ko dijak z neprimernim obnašanjem bistveno ovira izvajanje pouka, kar do sedaj ni bilo predvideno z zakonom. To pomeni, da učitelj dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku ne le v primeru, če gre za ogrožanje njegovega življenja ali zdravja oziroma življenja ali zdravja drugih oseb, ampak tudi v primeru, če s svojim vedenjem ovira izvajanje pouka.

K 7. členu

sprememba 27a. člena

Šola dijaka, ki že ima tri ukore v posameznem šolskem letu, lahko za četrto oziroma vsako nadaljnjo storjeno težjo kršitev v tem šolskem letu, za katero se mu izreče ukor, lahko izključi iz šole. Predlagana rešitev pomeni, da se dijaka, ki v posameznem šolskem letu nadaljuje s težjimi kršitvami, zaradi katerih se mu izrekajo ukori, lahko na podlagi četrtega izrečenega ukora oziroma vsakega nadaljnega izrečenega ukora izključi iz šole. Taka ureditev pomeni tudi stopnjevanje vzgojnih ukrepov.

K 8. členu

sprememba 30. člena

S predlagano spremembo člena se s prvim odstavkom natančneje opredeli, da se v izredno izobraževanje lahko vključi oseba, ki je ob vpisu stara vsaj 18 let.

Poleg navedenega se prvi odstavek dopolni še z dvema novima pogojema za vključitev v izredno izobraževanje, in sicer:

- da se kandidat, ki je že zaključil ali opravil vse obveznosti po določenem izobraževalnem programu, ne more izredno izobraževati v tem programu. Kandidat je namreč z zaključkom ali izpolnitvijo vseh obveznosti po izobraževalnem programu že izkazal znanje skladno s cilji tega programa, zato s strokovnega vidika ponovni vpis v isti program ni dopusten;
- kandidat ne more biti istočasno vpisan v isti izobraževalni program v rednem in izrednem izobraževanju, četudi je vpisan pri različnih izvajalcih izobraževanja. S tem se odpravi opravljanje obveznosti kandidata po istem programu v različnih oblikah izobraževanja (redno/izredno).

Predlagana sprememba člena vključuje elemente, ki so potrebni za jasnejšo opredelitev poteka izrednega izobraževanja. Spremembe in dopolnitve tega člena so potrebne zaradi poenotenja besedila tega člena z enakim členom v zakonu, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje (62.-65. člen Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju). S tem se poenotijo določbe glede izvajanja izrednega izobraževanja na ravni celotnega srednješolskega izobraževanja.

Na podlagi navedenega se tako člen dopolni z drugim, tretjim, četrtem in petim odstavkom člena. Nove določbe predstavljajo temeljno podlago za izvajanje izrednega izobraževanja v gimnazijskih programih iz naslednjih razlogov:

- z drugim in tretjim odstavkom člena se zapiše izhodišče izvajanja izrednega izobraževanja in sicer, da se v izrednem izobraževanju zagotavlja enak standard znanja kot v rednem izobraževanju. Pri tem se potek samega izobraževalnega procesa skladno z navodili, ki jih predpiše minister, pristojen za šolstvo, prilagodi posamezniku, ki se izredno izobražuje;
- v četrtem odstavku se oblikuje podlaga za sklenitev pogodbe o izobraževanju med šolo in posameznikom, ki se izredno izobražuje. Pogodba o izobraževanju se je v praksi pri šolah, ki so tovrstne pogodbe že sklepale, izkazala za nujen pogoj zaščite pravic na

obeh straneh. Osebni izobraževalni načrt se kot ključen element v procesu izrednega izobraževanja opredeli kot sestavni del pogodbe o izobraževanju;

- v petem odstavku člena so zapisane pravice, ki skladno z zakoni, ki urejajo te pravice, pripadajo posamezniku, ki se izredno izobražuje;
- šesti odstavek določa finančni vir za izvajanje izrednega izobraževanja in je identičen določbi iz drugega odstavka obstoječega 65. člena ZPSI oz. iz tretjega odstavka predloga spremembe 65. člena ZPSI. Ne gre za novost, gre samo za formalno opredelitev prakse, ki jo šole na srednješolski ravni v izrednem izobraževanju že izvajajo. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport neposredno ne financira izrednega izobraževanja, zato si izvajalci izrednega izobraževanja zagotavljajo sredstva z zaračunavanjem prispevkov udeležencev izrednega izobraževanja.

K 9. členu

sprememba 41č. člena

Predlagana sprememba podrobneje ureja postopek ugovora na oceno, zaradi dosedanjih nejasnosti. Ugovor zoper oceno je dopusten le zoper končno (zaključno) oceno v letniku, navedeno v šolski listini, ki se izda dijaku le po koncu pouka oziroma koncu šolskega leta v letniku. To pomeni, da je možen ugovor tudi zoper oceno v obvestilu o uspehu, ki ga prejme dijak ob koncu pouka oziroma letnika tako kot zoper oceno, navedeno v letnem spričevalu. Ravnatelj ugovor s sklepom zavrže, če je vložen nepravočasno, če ga je vložila neupravičena oseba, in če se ne nanaša na končno oceno oziroma ugotovitev. O utemeljenosti ugovora presodi ravnatelj. Ravnatelj preverja utemeljenost ugovora na podlagi šolske dokumentacije. Če oceni, da je ugovor utemeljen, v treh dneh imenuje tričlansko komisijo, ki presoja o utemeljenosti ocene v spričevalu oziroma obvestilu na podlagi obstoječe dokumentacije in potrdi oziroma spremeni oceno oziroma ugotovitev. Če na podlagi razpoložljive dokumentacije in preveritve izjav dijakov ter strokovnih delavcev o okoliščinah oziroma merilih, uporabljenih za določitev končne ocene v spričevalu, ni mogoče ugotoviti, ali je prišlo do nepravilne ocene v spričevalu oziroma obvestilu o uspehu, komisija lahko odredi ponovno ocenjevanje znanja dijakov z izpitom.

K 10. členu

sprememba 42. člena

Enajsta točka prvega odstavka se vsebinsko uskladi s spremembami 30. člena.

K 11. členu

sprememba 43. člena

Zaradi omejitve vpisa se lahko vpisni postopek izvede samo centralizirano v računalniški aplikaciji, ki jo ministrstvo vodi odkar je vpisni postopek opredeljen na ta način. Ugotovljeno je bilo, da zakonska podlaga v dosedanjem 43. členu ni dovolj jasna, zato jo predlagana sprememba člena izboljšuje.

Besedilo člena se posebej ni usklajevalo z Informacijskim pooblaščencom, vendar ima ministrstvo zbirki »Evidenca prijavljenih kandidatov za vpis (aplikacija Vpis v srednje šole)« ter »Evidenca prijavljenih in vpisanih v dijaške domove (aplikacija Vpis v dijaške domove)« že prijavljeni pri informacijskem pooblaščenču.

Vsi podatki o prijavljenih kandidatih, ki so v zbirki (nekaj podatkov vnaša OŠ, nekaj pa SŠ), so nujni za izvedbo dejanskega vpisa v SŠ. Prvi krog izbirnega postopka s pomočjo vpisne

aplikacije izvedejo posamezne SŠ za svoje kandidate. Ko to storijo, se njihovi rezultati odražajo v vpisni aplikaciji. Drugi krog izbirnega postopka na šolah z omejitvijo vpisa pa se izvede centralizirano (MIZŠ), prav tako v okviru vpisne aplikacije. Svetovalne delavke SŠ vnesejo v vpisno aplikacijo prijave kandidatov še za drugi krog, nato pa aplikacija glede na vnesene podatke sama izvede drugi krog in prijavljene kandidate razporedi na posamezne izobraževalne programe, ki so jih kandidati prijavili in razvrstili po prioriteten vrstnem redu. Zato je potrebna dikcija, taka kot je, saj v prvem krogu podatke o prijavljenih obdelujejo za izvedbo prvega kroga izbirnega postopka SŠ same, z izvedbo drugega kroga izbirnega postopka pa te podatke obdeluje MIZŠ.

K 12. členu

dodan nov 43a. člen

Glede na predlagane dopolnitve 17a. in 27. člena, s katerima se izenačuje obravnava mladoletnih in polnoletnih dijakov, se s predlaganim novim členom ureja tudi pravica staršev polnoletnih dijakov, da jim šola razkrije osebne podatke njihovih polnoletnih otrok v zvezi z izobraževanjem zaradi izvrševanja njihove zakonske dolžnosti preživljanja otrok v času izobraževanja. Po zakonu, ki ureja družinska razmerja, so starši dolžni preživljati polnoletnega otroka, če se redno izobražuje, in sicer do 26. leta.

Namen te dopolnitve je zagotovitev pravne podlage za posredovanje osebnih podatkov polnoletnih dijakov njihovim staršem, do katerih so upravičeni zaradi izvrševanja njihove dolžnosti preživljanja v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

V veljavnem zakonu, ki ureja varstvo osebnih podatkov, kakor tudi v predlogu novega zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov ter Splošni uredbi o varstvu podatkov, je določeno, da upravljavec osebnih podatkov, ki jih obdeluje na podlagi zakona, lahko posreduje take osebne podatke posameznika tretjemu subjektu le, če je to izrecno določeno z zakonom zaradi izvrševanja zakonskih obveznosti.

Predlagana rešitev zagotavlja, da šola enotno ravna pri posredovanju oziroma razkrivanju osebnih podatkov dijakov njihovim staršem ne glede na njihovo starost, pri čemer šola o razkrivanju oziroma posredovanju osebnih podatkov staršem seznani dijaka na začetku šolskega leta, v katerem bo dijak postal polnoleten. Na tak način se šolo razbremenijo administrativnih opravil, saj ji ne bo potrebno tekom šolskega leta ugotavljati, kdaj posamezen dijak postane polnoleten, pač pa bo to storila enkrat, in sicer na začetku šolskega leta. Glede na to, da polnoletni dijak lahko s pisno izjavo kadarkoli zahteva, da šola njegovih osebnih podatkov ne razkrije oziroma posreduje staršem.

Ne glede na to, da polnoletni dijak lahko s pisno izjavo kadarkoli zahteva, da šola njegovih osebnih podatkov ne razkrije oziroma posreduje staršem, lahko šola razkrije oziroma posreduje staršem, ki so v skladu z družinsko zakonodajo dolžni preživljati polnoletne otroke, tiste osebne podatke, ki bi lahko imeli za posledico izgubo statusa dijaka zaradi negativnega učnega uspeha, izključitve ali izpisa iz šole.

K 13. členu

prehodna določba

Minister v štirih mesecih od uveljavitve zakona s spremenjenimi določbami 27. in 42. člena in določbo 29. člena uskladi Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah, Pravilnik o šolski dokumentaciji in Pravilnik o bivanju v dijaških domovih.

Predpis iz spremenjenega 30. člena zakona minister izda v enem letu od uveljavitve tega zakona zaradi kompleksnega postopka usklajevanja s strokovno javnostjo.

K 14. členu

uporaba določb dosedanjega zakona

Do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o gimnazijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/17 in 6/18 – ZIO-1).

K 15. členu

(začetek uporabe določb, ki se nanašajo na izredno izobraževanje)

13. in 42. člen se v delu, ki se nanaša na izredno izobraževanje, in 30. člen zakona pričnejo uporabljati 1. septembra 2020.

K16. členu

končna določba

Začetek uporabe sprememb in dopolnitev tega zakona je vezan na datum 1. september 2019.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

11. člen

(vpis)

V gimnazijo se lahko vpiše, kdor je zaključil osnovnošolsko izobraževanje.

Z izobraževalnim programom se kot pogoj za vpis lahko določijo:

- znanje iz klasičnih oziroma tujih jezikov, ki so izbirni predmeti osnovnošolskega izobraževanja, in
- preizkus znanja, nadarjenosti ali športni dosežki, lahko pa tudi starost, če je tako določeno z izobraževalnim programom.

Kdor se želi vpisati v izobraževalni program, ki kot vpisni pogoj določa opravljen preizkus znanja ali nadarjenosti, opravlja preizkus na šoli, v katero se želi vpisati. Potrdilo o opravljenem preizkusu znanja in nadarjenosti velja eno šolsko leto na šoli, na kateri je kandidat opravljal preizkus.

13. člen

(razpis za vpis)

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, na predlog šol objavi skupen razpis za vpis v začetni letnik in v maturitetni tečaj vsako leto, šest mesecev pred pričetkom šolskega leta. K obsegu vpisa si morajo šole pridobiti soglasje ministra.

17.a člen

(pravice in dolžnosti dijaka)

Dijak ima pravico in dolžnost prisostvovati pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole, ki se v skladu z vzgojno-izobraževalnim programom in letnim delovnim načrtom šole izvaja v šoli, na šolskih površinah ali drugje (v nadaljnjem besedilu: šolska obveznost), ter druge pravice in dolžnosti, določene s tem zakonom.

Če dijak ne more prisostvovati pri šolskih obveznostih, starši ali skrbnik dijaka (v nadaljnjem besedilu: starši) oziroma polnoletni dijak obvestijo šolo o njegovi odsotnosti v treh delovnih dneh od prvega dne odsotnosti. Če tega ne storijo, šola o odsotnosti mladoletnega dijaka obvesti starše dijaka naslednji dan. Šola odloči o upravičenosti odsotnosti dijaka na podlagi ustreznega opravičila o odsotnosti v treh delovnih dneh po prejemu opravičila.

18. člen

(vzporedno izobraževanje)

Dijak ima pravico, da se hkrati izobražuje v več šolah oziroma po več izobraževalnih programih.

Če se dijak izobražuje v več šolah, šole z dogovorom določijo, kako dijak izpolnjuje svoje obveznosti na posamezni šoli.

21. člen

(pogojno napredovanje)

Ravnatelj šole lahko odloči, da dijak, ki zaradi bolezni ali drugih opravičljivih razlogov iz tretjega odstavka 20. člena ni izpolnil obveznosti iz izobraževalnega programa, napreduje v naslednji letnik in mu določi pogoje, ki jih mora izpolniti.

27. člen

(vzgojno delovanje)

Šola lahko zaradi neizpolnjevanja šolskih obveznosti oziroma kršitev dolžnosti (v nadaljnjem besedilu: kršitve) zoper dijaka vzgojno ukrepa.

Vzgojni ukrepi se lahko izrečejo za kršitve, ki jih dijak stori v času šolskih obveznosti.

Vzgojni ukrepi so opomin, ukor in izključitev iz šole.

Izključitev iz šole se lahko izreče za najtežje kršitve, določene v 27.a členu tega zakona.

Dijaku se lahko namesto vzgojnih ukrepov iz tretjega odstavka tega člena določijo tudi drugi alternativni ukrepi (npr. pobotanje oziroma poravnava spora, poprava škodljivih posledic njegovega ravnanja, izvršitev nekega neobveznega dobrega dela oziroma naloge, opravljanje nalog in obveznosti izven načrtovanega časa) pod pogojem, da dijak s tem soglaša.

V postopku vzgojnega ukrepanja se upoštevajo vsa dejstva in okoliščine, pomembne za odločitev. Če kršitev stori mladoletni dijak, v postopku sodelujejo starši. Če s starši mladoletnega dijaka ni bilo mogoče vzpostaviti stika ali če so sodelovanje odklonili, se lahko postopek nadaljuje brez njihove prisotnosti. Na željo dijaka v postopku sodeluje strokovni delavec šole.

Šola lahko dijaku prepove prisotnost pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole, če s svojim ravnanjem ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih. Prepoved lahko traja največ do konca šolskih obveznosti tistega dne, v primeru hujših ali dolgotrajnejših posledic kršitve pa lahko največ do zaključka postopka vzgojnega ukrepanja.

Šola lahko zaseže predmet, s katerimi dijak ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih ali povzroča oziroma bi lahko povzročil materialno škodo.

Šola o prepovedi prisotnosti pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole oziroma zasegu predmeta dijaku izda sklep najpozneje do konca pouka tistega dne.

Podrobnejše določbe o vzgojnem ukrepanju in šolskem redu določi minister.

Šola lahko določi pravila v zvezi z vzgojnim ukrepanjem in šolskim redom z internim aktom v skladu s tem zakonom in podzakonskim predpisom iz prejšnjega odstavka.

27.a člen (izključitev iz šole)

Dijaka se lahko izključi iz šole zaradi naslednjih kršitev:

- ogrožanje svojega življenja ali zdravja oziroma življenja ali zdravja drugih, ki ima ali bi lahko imelo za posledico težjo telesno poškodbo oziroma težje duševne motnje,
- namerno uničenje oziroma poškodovanje šolskega ali drugega premoženja, s katerim je povzročena večja materialna škoda,
- vdor v varovani podatkovni sistem, s katerim je bila povzročena škoda ali pridobljena korist,
- uničenje ali ponarejanje šolske dokumentacije,
- posedovanje predmetov oziroma sredstev, ki ogrožajo varnost, življenje in zdravje ljudi ali varnost premoženja,
- posedovanje, ponujanje ali prodajanje prepovedanih drog,
- posedovanje, ponujanje ali prodajanje alkohola,
- prisotnost pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog oziroma uživanje alkohola ali prepovedanih drog,
- neopravičene odsotnosti od pouka, ki znaša 35 ur v šolskem letu.

Izključitev iz šole traja do konca šolskega leta, če pa je bil dijaku ukrep izrečen mesec dni ali manj pred iztekom pouka v skladu s šolskim koledarjem, lahko izključitev traja še največ do konca naslednjega šolskega leta.

Za kršitve iz prve do šeste alineje prvega odstavka tega člena se postopek lahko uvede v treh mesecih od dneva, ko se je izvedelo za kršitev in dijaka, ki je kršitev storil.

Za kršitve iz sedme, osme in devete alineje prvega odstavka tega člena se postopek lahko uvede v tridesetih dneh od dneva, ko je dijak storil kršitev.

Izključitev iz šole se lahko izreče pogojno, tako da se ta ne izvrši, če dijak v pogojnem obdobju, ki lahko traja največ eno leto, ne stori kršitve iz prvega odstavka tega člena. Če dijak v pogojnem obdobju stori kršitev iz prvega odstavka tega člena, se pogojna izključitev lahko prekliče.

30. člen (odrasli)

Kdor je zaposlen ali ima status brezposelnega ali mu preneha status dijaka ali je starejši od 18 let, se lahko izobražuje kot odrasli, tako da se mu prilagodijo organizacija in trajanje izobraževanja, preverjanje in ocenjevanje znanja ter napredovanje in časovna razporeditev pouka.

41.č člen (ugovor na oceno)

Dijak lahko v treh dneh po prejemu letnega spričevala predloži ravnatelju šole ugovor zoper oceno. Ravnatelj mora v treh dneh imenovati komisijo, ki najpozneje v treh dneh ponovno oceni znanje dijaka. V komisijo mora imenovati vsaj enega člana, ki ni zaposlen v tej šoli.

Odločitev ravnatelja in ocena komisije sta dokončni.

42. člen (seznam evidenc z osebnimi podatki)

Gimnazije vodijo naslednje evidence z osebnimi podatki dijakov:

1. evidenco prijavljenih kandidatov za vpis,
2. evidenco vpisanih ter evidenco vpisanih po letnikih, oddelkih in skupinah v redovalnicah,
3. osebni list, ki se vodi za vsakega dijaka od vpisa do končanja izobraževanja oziroma do izpisa,
4. matično knjigo, ki obsega splošne podatke o vpisanih, o poteku njihovega izobraževanja od vpisa do dokončanja izobraževanja oziroma do izpisa,
5. evidenco podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih,
6. zapisnike sej šolske maturitetne komisije,
7. zapisnike o maturi,
8. poročilo o maturi,
9. zapisnike o izpitih, ki obsegajo prijavo k izpitu, potek izpita in doseženo oceno,
10. evidenco o dijakih, ki jih obravnava svetovalna služba,
11. evidenco odraslih, ki se izobražujejo, in evidenco odraslih, ki opravljajo izpite,
12. evidenco o preverjanju in ocenjevanju znanja,
13. evidenco izdanih dokumentov o končanem izobraževanju.

Dijaški domovi vodijo evidenco in dokumentacijo iz 1., 2. in 3. točke prejšnjega odstavka, podatke o nastanitvenih pogodbah, starših oziroma poroku nastanitvene pogodbe in podatke o izdanih odločbah o subvenciji oskrbnine za tiste dijake, ki pri plačilu oskrbnine uveljavljajo olajšavo.

Evidence iz 1. do 4., 6. do 9. ter 11. do 13. točke prvega odstavka tega člena obsegajo: ime in priimek dijaka, spol, datum rojstva, EMŠO, kraj, občino in državo rojstva, državljanstvo, prebivališče in predhodno pridobljeno izobrazbo.

Evidenca iz 1. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz prejšnjega odstavka vsebuje še podatke:

- o starših (osebno ime, prebivališče, telefonska številka),
- ime in sedež šole, kjer je prijavljeni končal zadnji razred oziroma letnik,
- ime izobraževalnega programa,
- zadnji uspešno končani razred oziroma letnik,
- o obveznih tujih jezikih iz osnovne šole,
- o ocenah in drugih podatkih v skladu z merili za vpis v šole z omejitvijo vpisa in vpisnimi pogoji,
- o ponavljanju letnika,
- o preusmeritvi v drug program,
- o usmerjanju mladostnikov s posebnimi potrebami,
- o prenosu prijave,
- o programu, na katerega se prijavlja.

Za ugotavljanje pravice do vpisa v srednješolsko izobraževanje, določene v 17. členu tega zakona, šola pridobi oziroma preveri podatke o predhodnem izobraževanju iz centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja, evidenčnega in analitskega informacijskega sistema visokega šolstva v Republiki Sloveniji, evidenc Državnega izpitnega centra o kandidatih, ki opravljajo splošno in poklicno maturo ter zaključni izpit, in iz drugih uradnih evidenc.

Evidenca iz 3. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena obsega še podatke o: splošnem učnem uspehu, o opravljenih izpitih, o napredovanju in dokončanju izobraževanja.

Evidenca podatkov iz 5. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena obsega še podatke o: gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

Podatki iz prejšnjega odstavka se lahko zbirajo s soglasjem dijaka.

Evidenca iz 10. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena obsega še:

- družinsko in socialno anamnezo,
- razvojno anamnezo,
- diagnostične postopke,
- postopke strokovne pomoči,
- strokovna mnenja drugih inštitucij: centrov za socialno delo, zdravstvenih inštitucij, svetovalnih centrov oziroma vzgojnih posvetovalnic.

Osebne podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena lahko svetovalna služba zbira v soglasju z dijakom in starši. Če je dijak v družini ogrožen in ga je treba zavarovati, zadostuje soglasje dijaka.

Svetovalni delavci so dolžni podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena varovati kot poklicno skrivnost. Te podatke so kot poklicno skrivnost dolžni varovati tudi drugi strokovni delavci, ki so jim podatki posredovani zaradi narave njihovega dela.

Podrobnejše določbe o načinu zbiranja podatkov in vodenju evidenc in dokumentacije iz tega člena določi minister.

43. člen
(uporaba evidenc)

Osebni podatki dijakov iz evidenc iz prejšnjega člena se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in posredujejo za potrebe gimnazij, ministrstva, pristojnega za šolstvo, v drugih primerih pa le v skladu s posebnimi predpisi.

Pri izdelavi statističnih in drugih analiz se smejo osebni podatki uporabiti in objaviti tako, da identiteta dijaka ni razvidna.